

Homans' tegn og Simmonds' syndrom

Homans' tegn og Simmonds' syndrom skal skrives med apostrof etter s-en fordi opphavsmennene het John Homans og Morris Simmonds.

Sigurd H. Seim i Bergen har gjort meg oppmerksom på en feil i anmeldelsen av *Medisinsk ordbok*. Jeg skrev der at Homans' tegn og Simmonds' syndrom skal skrives uten apostrof (1). Grunnen var at det i ordboken står at opphavsmennene het John Homans og Morris Simmond. Seim forklarer at dette er feil. Både John Homans og Morris Simmonds skrev navnet med s til slutt. Riktig skrivemåte på norsk skal derfor være Homans' tegn og Simmonds' syndrom.

John Homans

John Homans (1877–1954) var en amerikansk kirurg som arbeidet store deler av livet i Boston, bl.a. som professor i kirurgi ved Harvard (2). I 1944 beskrev han «Homans' sign» i *New England Journal of Medicine* (3). Ideen var at dorsalfleksjon i fotleddet medførte smerte i leggen ved dyp venetrombose (fig 1). I en artikkel tre år tidligere hadde han så vidt nevnt dette, men da andre forfattere i 1943 oppkalte testen etter ham, beskrev han den nøyere i artikkelen i 1944. Homans skrev der at «I prefer to call it the dorsiflexion sign» (3), men det er som Homans' tegn den er blitt kjent (4). Testen har imidlertid liten diagnostisk verdi.

Feilskrivning av navnet er ikke noe nytt. Omtrent siden beskrivelsen i 1944 er navnet stadig blitt skrevet med apostrof foran s-en

(5). Så utbredt har det vært at en medisinsk ordbok har advart spesielt mot slurvet: «Avoid the incorrect forms Homan and Homan's» (6). Til liten trøst er det at samme skjebne også har rammet mange andre: den irske kirurgen Robert James Graves (1796–1853) som er mannen bak Graves' sykdom (5), den britiske nevrologen sir William Richard Gowers (1845–1915) med Gowers' tegn, den tyske kirurgen Georg Clemens Perthes (1869–1927) i Calvé-Legg-Perthes' syndrom osv.

Morris Simmonds

Morris Simmonds (1855–1925) var professor i patologi i Hamburg (7). I 1914 beskrev han et sykdomsbilde som utvikles ved hypofysesvikt. Pasienten var kakektisk og døde. I dag har sterkt forbedret diagnostikk og terapi ført til at Simmonds' syndrom hos pasienter med hypofysesvikt forekommer uhyre sjelden (8). Fenomenet omtales nå helst som panhypopituitarisme (9). Også i tilfellet Simmonds er skrivefeilen – med apostrof foran s-en – vanlig (10). «Avoid the incorrect forms Simmond and Simmond's», står det i ordboken (6).

Apostrofitis

Apostrofitis kalles tendensen til å forsyne især navn med apostrof + s i genitiv: *Ingvild's Salong, Kai's Rengjøringsbyrå,*

der det burde stått Ingvilds og Kais. Apostrofitt brer om seg og finnes i mange språk, den norske varianten har spøkefullt fått diagnosebetegnelsen apostrophitis furiosa norvegica (11).

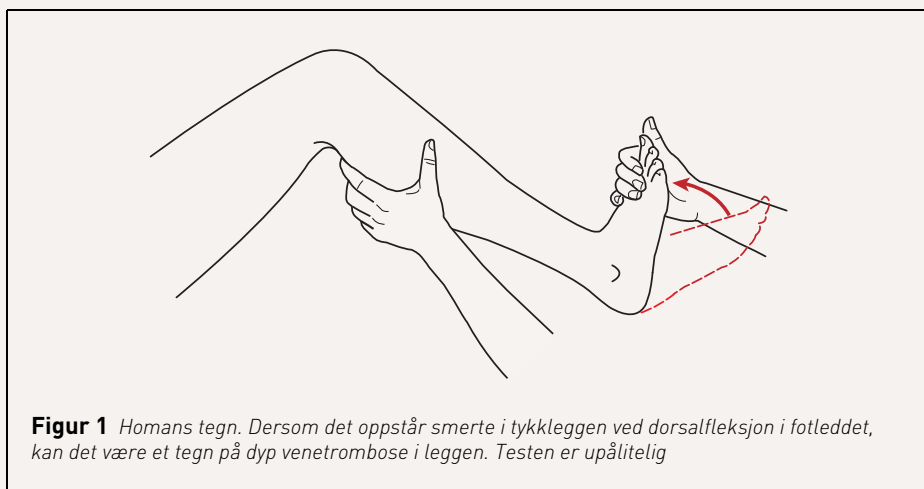
På norsk lages genitiv ved å føye til en s. Vi bruker ikke apostrof, s-en henges rett på ordet (Pers bil). Men det går ikke når ordene ender på -s, -x og -z. Da setter vi inn en apostrof i stedet for genitivs-s: Mons' bil, Vesaas' dikt, Marx' skrifter (12, 13). Her fungerer apostrofen egentlig som et utelattelsestegn, fordi disse konsonantene ikke kan følges av en genitivs-s. Apostrofen markerer genitivsformen. Sånn sett er det unntaket som bekrefter regelen: På norsk brukes apostrof bare unntaksvis ved genitiv – som i Homans' tegn og Simmonds' syndrom.

Erlend Hem

erlend.hem@medisin.uio.no
Tidsskriftet

Litteratur

- Hem E. Medisinsk ordbok for sjuende gang. Anmeldelse av Nylenna M. Medisinsk ordbok. Tidsskr Nor Legeforen 2010; 130: 767.
- Barker WF. John Homans, MD, 1877–1954: indomitable and irrepressible. Arch Surg 1999; 134: 1019–20. <http://archsurg.ama-assn.org/cgi/content/full/134/9/1019> (14.12.2010).
- Homans J. Diseases of the veins. N Engl J Med 1944; 231: 51–60.
- Sternbach G. John Homans: the dorsiflexion sign. J Emerg Med 1989; 7: 287–90.
- Hussey HH. Editorial: Name confusion. JAMA 1974; 228: 1273.
- Stedman's medical dictionary. 28. utg. Philadelphia, PA: Lippincott Williams & Wilkins, 2006: 564, 1769.
- Griesbach WE. Morris Simmonds, pioneer endocrinologist. Some recollections. J Clin Endocrinol Metab 1965; 25: 1671–3.
- Store Norske Leksikon. Simmonds' syndrom. http://snl.no/sml_artikkel/Simmonds%26apos%3B_syndrom (14.12.2010).
- Nørby S, red. Klinisk ordbog. 16. utg. København: Munksgaard, 2004: 900, 1097.
- Birch CA. Simmond's (sic) disease. Morris Simmonds, (1855–1925). Practitioner 1974; 212: 737–8.
- Vinje F-E. Man tar seg til hodet. Bloggarkiv 21.12.2009. www.finnerikvinje.no/index_blogg.html (27.12.2010).
- Vinje F-E. Skriveregler. 7. utg. Oslo: Aschehoug, 2000: 53.
- Gundersen D, red. Språkvett: skriveregler, grammatikk og språklige råd fra a til å. Oslo: Kunnskapsforlaget, 2002: 49, 94, 107.

Figur 1 Homans tegn. Dersom det oppstår smerte i tykkleggen ved dorsalfleksjon i fotleddet, kan det være et tegn på dyp venetrombose i leggen. Testen er upålitelig